

De Middeleeuwen kennen we uit de heldensagen en liefdesliederen van de minstrelen, maar tegelijkertijd beschouwen we ze vanwege hekserij, bijgeloof en achterlijkheid als verloren jaren. Duidelijk is echter dat in de Middeleeuwen de basis is gelegd van ons land, van ons landschap.

H. van het Loo is lid van de werkgroep Archeologie.

KWELMOERAS

In de Amerongse Bovenpolder richting Wijk bij Duurstede is men bezig met een kwelmoeras aan te leggen. Daarbij werd in de eerste plaats de bovengrond afgegraven; deze werd bij het versterken en verhogen van dijken gebruikt. De zavel- en kleiondergrond wordt in fasen afgegraven en als grondstof voor baksteen naar fabrieken afgevoerd.

VONDSTEN

Bij het afgraven zijn op twee plaatsen veel scherven, botten en een paalkuil (plaats waar een paal heeft gestaan) gevonden. Het zijn vondsten die naar één boerenerf verwijzen. Hier woonde een boerengezin dat zowel letterlijk als figuurlijk probeerde het hoofd boven water te houden. De gevonden scherven betreffen Paffrath- en Pingdorfsaardewerk; ze worden in de 12de eeuw gedateerd. Paffrathsaardewerk werd in Paffrath nabij Keulen gemaakt, vooral in de vorm van een kogelpotje. Het

gevonden aardewerk is blauwig of gerookt zwart. Het *Pingdorfsaardewerk* werd o.a. in Limburg gemaakt, heeft diverse vormen en is licht geel of licht zalmkleurig en dikwijls op eenvoudige wijze beschilderd.

LIMES

De ligging van de boerderij was nabij de *Oude Rijn*, die vermoedelijk tot 1000 heeft gefunctioneerd. De oude bedding ligt aan de zuidkant van het kwelmoeras. Deze rivierloop vormde eeuwenlang de noordgrens van het Romeinse Rijk - de Limes – en de provinciale grens tussen Utrecht en Gelderland. Op een kaart uit 1597 staat hij als *Ouden Rijnsloot* vermeld en in 1593 ligt een stuk land 'tot in den ouden Rijn toe'. Op een overzichtskaart uit 1628 staat deze als *Oude Ryn* weergegeven. Een kaart van Bernard de Roy uit 1696 staat de Rijn als *Gelderse Lant-Scheydinge*, d.w.z. de grens tussen Utrecht en Gelderland.

ONTGINNING

De ontginning van de Ameronger of Hoge Eng vond vermoedelijk voor de 10de eeuw plaats. De boeren van de Eng hadden rechten op de grond in de uiterwaarden, in de *Nederlanden*. Deze gronden werden als gemeenschappelijk weide gebruikt, in blokvormige percelen en vóór de 14de eeuw ontgonnen. Nu blijkt dat er al in de 12de eeuw al een boerderij stond. Nadat

deze is verlaten is er ter plaatse ongeveer 80cm zavel en klei afgezet.

LITERATUUR

Dekker C.(1983). Het Kromme Rijngebied in de middeleeuwen: een institutioneel-geografische studie (Vol.9). Zutphen: Walburg Pers.

Collecties: inv. Nr. KK1220, Ultrajectinus/anct. Balthazaro Florentioà Berkenrode, Ametelo-dami: apnd H. Hondius, 1628.

Van het Loo. H. Bescryvinge van Ameronghen en Overberg. Heruitgave H. van het Loo, 2015.

Door Henk van Altenaar is er een foto van de Amerongse Bovenpolder geleverd, maar daar beschikte ik niet over.

Foto's auteur.

Verscheen in Dorp&Natuur, Nummer 51 – voorjaar 2009. Tijdschrift van de Vereniging voor Dorp en Natuur Amerongen-Leersum.

Rechts op de achtergrond ligt de Amerongse Bovenpolder. Extra foto.